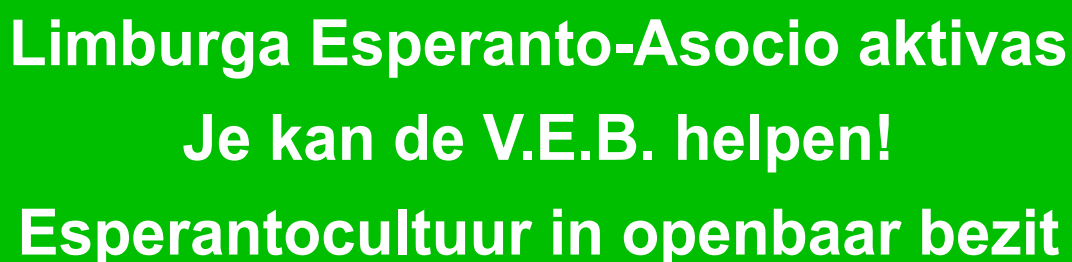

Jaargang 58 - nummer 338

INHOUD

Ten geleide	3
LEA festis sian 20-jariĝon inter la arboj.....	4
Je kan de Vlaamse Esperantobond helpen... ..	6
Internacia Esperanto-Arkivo: de toekomst.....	7
LEA bruselumis	12
Esperantocultuur in openbaar bezit te Antwerpen -vervolg.....	15
In memoriam: Hugo Rau.....	18
Arkeologio en la Flandraj Ardenoj	20
Hoe Esperanto Juliens laatste maanden heeft opgevrolijkst	22

Foto op de voorpagina : Diploma van Henri Sielens, behaald bij de Antwerpse groep La Verda Stelo, toen nog onderdeel van Belga Ligo Esperantista. La Verda Stelo was de eerste Belgische Esperantogroep in nederlandstalig België.

Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond vzw

58ste jaargang mei-juni 2026. Verschijnt de 1ste van elke oneven maand.

Overname van artikelen is vrij op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een exemplaar aan de redactie wordt gestuurd.

Hoofdredacteur: Piet Glorieux horizon.taal@esperanto.be www.esperanto.be/horizontaal

Tekstopmaak: Joost Vander Bauwhede joost.bauwhede@gmail.com

Proeflezen:: Kris Panis

Werkten mee aan dit nummer: Marylyn Droog, Cyreen Knockaert, Yves Nevelsteen, Roland Rotsaert, Ann Olijslagers, Lode Van de Velde, Johan Van Eenoo

Administratie en verantwoordelijke uitgever

 Vlaamse Esperantobond vzw • Lange Beeldekenstraat 169, BE-2060 Antwerpen

 03 234 34 00 admin@fel.esperanto.be www.esperanto.be/fel/nl

BE0419 028 122 • RPR Antwerpen • KBC: IBAN BE31 4025 5105 3155, BIC: KREDBEBB

Abonnement: 30 euro per jaar (6 nummers)

Advertentietarieven:

	1-malig	3-malig*	6-malig*
1/1 pagina	257	625	1000
1/2 pagina	150	375	600
1/3 pagina	110	275	440
1/4 pagina	80	200	320
1/8 pagina	55	140	220
1/12 pagina	30	75	120

Alle prijzen zijn in euro.

* Inlassing van 3x dezelfde advertentie van een drukklaar geleverd exemplaar.
Btw-tarief van 21% op deze tarieven.

TEN GELEIDE

Het gezegde - “Water, water... de rest komt later” komt direct bij je op, als je een brandwonde moet verzorgen. Esperanto heeft nu wel niks met brandwonden te maken, maar het gaf me wel inspiratie voor een nieuw Esperanto-gezegde: “Esperanto tonen, tonen, tonen... dan pas zal het lonen.”

Zoals ik al herhaaldelijk heb onderstreept heeft de Esperantobeweging nood aan VVV: verjonging, vernieuwing, verbreding. Het heeft geen zin om boeken of tijdschriften uit te geven als er geen esperantisten meer zijn. Het heeft geen zin om gezellige congressen te organiseren die alleen aan “zelfbevrediging” doen.

Daarom willen we onze aanwezigheid tijdens het Benelux-congres in De Haan niet onopgemerkt laten voorbijgaan. Een tentoonstelling in de bibliotheek, een poëzie-concert Nederlands-Esperanto, workshops en een lezing voor geïnteresseerden. De activiteiten zullen ook bekendgemaakt worden via alle gemeentelijke infokanalen. Als deelnemer kan je aan al deze activiteiten mee bijdragen. Kom af, schrijf je in - als dat nog niet gebeurd is - en/of maak reclame bij al je (binnen- en buitenlandse) vrienden!

Piet Glorieux

Inschrijven voor het Benelux-congres in De Haan kan via eventaservo.org/bnlk26.
Het excursieformulier vind je op blz. 13.

De Vlaamse Esperantobond

nodigt u uit

op zijn

Algemene Vergadering

van

zaterdag 27 juni

Meer info op blz. 21

Inschrijven voor het UK in Graz kan via <https://eventaservo.org/e/UK111>

LEA FESTIS SIAN 20-JARIĜON INTER LA ARBOJ

Okaze de sia 20-jariĝo, la 31-an de majo la Limburga Esperanto Asocio (Limburgse Esperantovereniging) regalis siajn gastojn per bela kaj frandoplena festotago.

La tradicia Limburga Tago okazis en la verda ĉirkaŭaĵo de Hechtel-Eksel, kie proksimume dudeko da esperantistoj el diversaj landoj kaj regionoj kunvenis por komuna festado, naturo kaj amikeco. Ĉi-jare la etoso estis eĉ pli feria ol kutime, ĉar la loka klubo festis sian dudekan datrevenon kaj pro tio malavare regalis la partoprenantojn per kafo, tipa limburga torto (vlaai) kaj abunda pikniko.

La aranĝo altiris rimarkinde varian publikon. Inter la ĉeestantoj troviĝis ne nur flandroj kaj valonoj, sed ankaŭ gastoj el Germanio kaj Italio. Elstara surprizo estis la partopreno de Brandon Sowers, la nuna prezidanto de Esperanto-USA, kio donis al la tago agrablan internacian dimension.

Plia honoro por la lokaj aktivuloj estis la ĉeesto de la skabeno pri turismo, Raf Truyens. Li ne nur faris oficialan kaj frapan enkondukon,

sed ankaŭ restis surloke por trinki kafon kaj kunmanĝi la limburgan torton kun la esperantistaro. Lia sincera interesiĝo pri Esperanto kaj ĝia movado tre ĝojigis kaj kuraĝigis la organizantojn.

Biciklado altnivela kaj arbora ludo

Post la lunĉo, la partoprenantoj dividiĝis laŭ intereso por esplori la proksiman Nacian Parkon Bosland. Kelkaj elektis la unikan sperton "Biciklado inter la Arboj" (nl: *Fietsen door de Bomen*), kiu estis malfermita en junio 2019. Tiu ĉi speciala vojo ebligas al la biciklantoj iom post iom supreniri ĝis alteco de dek metroj en unika cirkla ponto rekte inter la arbopintoj.

La ĉeforganizantino de la Limburga Tago, An Olijslagers, gvidis la bicikladon kune kun sia edzo. Kvankam la regiono estas konata kiel vera paradizo por biciklistoj kaj eblis tre favore preze lui tutnovajn elektrajn biciklojn, la biciklada grupo restis tre modesta: nur ses homoj entute profitis de tiu ĉi eblo. Tamen, la ekskurso

estis treege agrabla, precipe ĉar An denove sukcesis mendi perfektan, sunan veteron por la tago!

Dume, la promenantoj sekvis Emilion en la arbaron por tute alia aventuro. Ankaŭ ili supreniris la saman cirklan ponton por promeni alte inter la arbosuproj, kio ebligis al pluraj trankvile ĝui la belan elrigardon. Emilio pretigis tre amuzan kaj ruzan ludon: la tasko estis trovi specifan, kaŝitan arbon. Al la unua trovinto li promesis dolĉan premion – skatolon da bonaj ĉokoladoj. En la densa naturo la serĉado montriĝis tiel malfacila, ke neniu kapablis sukcesi sen iom da helpo de Emilio mem. Post vigla serĉado, Lode finfine malkovris la celon kaj rajtis hejmenporti la bongustan premion.

Bongusta vespero kun pacienco

La tago finiĝis per komuna vespermanĝo en loka restoracio (Eetcafé De Lage Kempen). La elekto de la loko montriĝis bonega rilate al la kvalito de la pladoj: la manĝaĵoj estis bongustegaj kaj la konversacia etoso restis tre vigla kaj amika ĉirkaŭ la longa tablo. La sola ombro sur la vespero estis la malrapida servo, ĉar pasis sufiĉe da tempo antaŭ ol la kelnero venis por noti la mendojn, kio sekve kaŭzis prokraston ĉe la kuirejo. Kvankam tio iom testis la paciencon de la gastoj – precipe de tiuj, kiuj devis veturi ankoraŭ longan vojon por atingi sian hejmon tiun nokton –, la ĝenerala sento pri la Limburga Tago restis tre pozitiva. Koran dankon al la organizantoj!

Arkiva paĝo kun komuna fotaro aperas en <https://benelukso.eu/lt26/>

Yves Nevelsteen

(fotoj Yves Nevelsteen, An Olijslagers)

JE KAN DE VLAAMSE ESPERANTOBOND HELPEN...

De huidige Vlaamse regering heeft beslist om de subsidies voor veel vrijwilligersorganisaties in te trekken of sterk terug te schroeven. De Vlaamse Esperantobond is een van de slachtoffers: wij verloren onze kleine subsidie van 1250 euro. Maar belangrijker is dat die erkenning/subsidiëring door Vlaanderen een van de criteria is voor het ministerie van Financiën om een Vlaamse organisatie het recht te geven om fiscale attesten uit te reiken aan schenkers. Je kan de Belgische staat dus niet langer laten meebetalen voor je schenking. Het voorbije jaar heeft de V.E.B. dit gevoeld. Zoals je misschien in het financiële verslag hebt gelezen, zijn de schenkingen aan de V.E.B. drastisch teruggelopen. We verliezen dus twee keer...

Schenken kan ook zonder fiscaal attest...

Het is niet omdat je de staat niet langer kan laten meebetalen, dat je niet kan schenken. Je kan nog altijd het deel dat je vroeger zelf betaalde, schenken aan de Vlaamse Esperantobond. Met fiscaal attest betekende dit dat je bij een schenking van 40 euro 12 euro (30%) door de staat laat betalen. Maar je betaalt nog altijd zelf 28 euro (70%). Wat houdt je tegen om toch nog die 28 euro te schenken aan de V.E.B.? Meer mag natuurlijk ook altijd!

Maar misschien wil je wel kiezen aan welk onderdeel van onze werking je je geld wilt besteden. In plaats van een algemene "gift" te doen, kan je ook een van de V.E.B.-fondsen specificeren in de melding bij je overschrijving.

- **Informado kaj merkatico**

Bijvoorbeeld om onze marketing te professionaliseren. Met de hulp van een milde schenker hebben wij bijvoorbeeld een partytent kunnen aankopen die uitstekend van pas kan komen voor een infostand.

- **Domo kaj aparataro**

Bijvoorbeeld om poetshulp te betalen of te investeren in nieuwe apparatuur.

- **Abonhelpa fonduso Monato**

Om minderbegoeden aan een abonnement op Monato te helpen.

- **Eldona agado**

Om nieuwe uitgaven te financieren.

- **Biblioteko kaj dokumentaro**

De V.E.B. heeft een eigen bibliotheek en documentatiecentrum ten behoeve van zijn leden of geïnteresseerden.

Vermeld bij je overschrijving dan duidelijk dat het een gift betreft voor fonduso X.

WIE GEEN FINANCIËLE RUIMTE HEEFT...

...kan als vrijwilliger meehelpen.

- Wij kunnen bijvoorbeeld altijd mensen gebruiken die een infostand willen bemannen/bevrouwen. Je hoeft daarom geen Esperanto te beheersen, het volstaat dat je genoeg weet van de Esperantobeweging.
- Je kan altijd een handje helpen bij administratieve taken of het bijwerken van de website. Niet altijd is kennis van Esperanto vereist.
- Als poetshulp. Voorwaarden kunnen worden afgesproken.

Meer info: admin@fel.esperanto.be
- of bel naar 03 234 34 00

Horen we binnenkort van jou?

INTERNACIA ESPERANTO-ARKIVO: DE TOEKOMST

In Horizon-taal van maart-april 2026 werd de ontstaansgeschiedenis van het Internacia Esperanto-Arkivo (IEspA) beschreven. In dit artikel schets ik de plannen voor de toekomst. Hierbij verwijs ik toch nog af en toe terug naar het verleden.

De laatste grote werken

Het terug opbouwen van de door de Universala Esperanto-Asocio ter beschikking gestelde compactus is veel ingewikkelder en tijdrovender geweest dan verwacht, maar uiteindelijk konden op Erfgoeddag (26 mei) toch de afgewerkte rekken aan de Diestse bezoekers getoond worden. Op het ogenblik dat deze tekst geschreven wordt (begin mei), passen we de plaatsing van de traditionele boekenkasten aan de nieuwe situatie aan en herverdelen we de collectie over de twee types rekken.

De uiteindelijke kost voor IEspA is ongeveer 2000 euro, voor transport en ondervloer.

Het maken van een nooduitgang is gepland voor midden juni, met een kost van een kleine 7000 euro.

Aansluitend hierop voeren we zelf nog enkele kleinere werken uit om de veiligheid van het gebouw te verbeteren.

Tijdens de voorbije maanden hebben we de temperatuur en vochtigheid goed opgevolgd. De keldertemperatuur is vrij constant, de luchtvochtigheid ligt op de ideale 50%. Daarom besloten we een lage prioriteit te geven aan de klimatisering. Wel bekijken we verder wat het meest geschikte systeem zou zijn en indien mogelijk zal het advies van professionele archivariissen gevraagd worden zodat we, indien het nodig zou blijken, snel een beslissing kunnen nemen.

Boeken- en tijdschriftencollectie

De boeken en tijdschriften afkomstig van het vroegere Esperantofonds Cesar Vanbiervliet (hierna 'het Fonds') werden geïntegreerd in de bestaande catalogi (LibreOffice Calc) van Marc Vanden Bempt. Deze zijn licht aangepast om later vlot te kunnen overschakelen naar bijvoorbeeld KOHA, een systeem waarmee de Spaanse Esperantobibliotheek al een jarenlange ervaring

Een blik op de compactus van het IEspA

heeft. De volledige collectie is geregistreerd en de catalogi zijn in pdf-formaat te vinden op de webstek van IEspA.

IEspA beschikt ook over een grote hoeveelheid dubbele exemplaren, die we uitwisselen met andere Eperantocollecties en ook te koop aanbieden. Zonder noemenswaardige ruchtbaarheid heeft de verkoop tijdens de voorbije jaren gemiddeld toch al een 500 euro per jaar aan extra inkomsten opgeleverd. Dankzij de archieven die binnenkomen en waarin zich telkens boeken en tijdschriften bevinden, wordt de voorraad dubbels regelmatig aangevuld. IEspA heeft het potentieel om een belangrijk antiquariaat van Esperanto-publicaties te worden, maar dat hoort eigenlijk niet tot de statutaire doelstellingen. Er zijn al contacten geweest met de Vlaamse Esperantobond met het oog op samenwerking met de *Retbutiko*; die zijn nog niet in een beslissing uitgemond.

Archief

Het vroegere Fonds ontving tijdens zijn bestaansjaren kleine en grote archieven. De documenten werden er opgeborgen in archiefdozen, maar daar bleef het bij. Toen na het overlijden van Cesar Vanbiervliet en Jan Hanssens vrijwilligers het beheer van het Fonds overnamen hadden zij de eerste jaren de handen vol met het wegwerken van de opgelopen achterstand in het catalogeren van boeken en tijdschriften. De in maart van dit jaar overleden Hugo Rau heeft rond 2005 het initiatief genomen om van het archief

Laatste drie vrijwilligers van het Esperantofonds Cesar Vanbiervliet: v.l.n.r. Hugo Rau, Joost Vander Bauwhede en Roland Rotsaert.

(toen ongeveer 75 archiefdozen) een inventaris te maken. Dat was gewoon een doorzoekbaar tekstbestand, maar zo werd het archief toch al wat toegankelijker en bruikbaar voor onderzoekers. Tijdens de daaropvolgende jaren hebben we documenten die niet echt archief van personen of verenigingen zijn, zoals affiches, uit de dozen gehaald en afzonderlijk geïnventariseerd.

Bij het Internacia Esperanto-Arkivo – de naam van de vereniging zegt het zelf – heeft het documentaire archief wél voorrang, maar de omstandigheden van de voorbije jaren hebben ervoor gezorgd dat er een enorme achterstand ontstaan is bij de verwerking ervan. Op dit ogenblik is slechts ongeveer tien lopende meter in detail geregistreerd en in archiefdozen verpakt. Een veelvoud daarvan – afkomstig van het ex-Fonds en vooral van nieuw verworven archieven – is slechts voorlopig geklasseerd en wacht op verwerking. De tijd is nu gekomen om hier het komende jaar (of jaren) voorrang aan te geven. Enkele deelcollecties, zoals kleefzegels (*glumarkoj*), postkaarten, postzegels..., hebben we in 2025 en vooral 2026 al in de IEspA-catalogi opgenomen, nieuwe aanwinsten voegen we er telkens aan toe.

Beschikbaar stellen voor het publiek op het Internet

Het voormalige Fonds had delen van zijn collectie gedigitaliseerd en ter beschikking gesteld op verschillende plaatsen. Een overzicht daarvan vind je nu op iespa.eu en via <kolekto> <bildoj>.

Voor boeken, tijdschriften en enkele deelcollecties is een systeem als KOHA de aangewezen oplossing. Voor foto's en afbeeldingen in het algemeen werkte Flickr uitstekend, het werd ons recent nog aanbevolen door een andere erfgoedorganisatie en qua prijs/kwaliteit is het onklopbaar, maar als er (zelden) toch eens een probleem opduikt was en is de hulp bar slecht. De informatie op Vikiflandro zou deels kunnen overgenomen worden door Wikipedia en deels door het archief, maar hoe we digitale bestanden kunnen registreren in het archief en in welke mate we het archief zullen bekendmaken via het internet is nog niet duidelijk. Aangezien we het komende jaar op de eerste plaats voorrang geven aan de ontsluiting van het documentaire archief van personen en verenigingen, hopen we op nieuwe vrijwilligers, die zelfstandig en met de computer kunnen werken om deze taken op zich te nemen.

Er is een fotoreeks beschikbaar die het volledige *movado*-leven van een nog levende esperantist omvat en die we op Wikimedia Commons zouden kunnen plaatsen, waardoor er discussies over auteursrecht kunnen zijn, maar de eigenaar van de reeks kan dit zelf niet doen en ook hier is dus hulp van een vrijwilliger nodig.

In het algemeen zouden Wikipedia en de deelprojecten een veel grotere rol kunnen spelen bij het bekendmaken van Esperanto-informatie. Jammer genoeg bevindt Wikipedia zich in een fase van stagnatie (maar is het zeker niet “dood”, evenmin als Esperanto!) en kunnen veel van de nog actieve wikipedianen de overvloed aan nieuwe projecten niet meer volgen. Een samenwerking tussen Wikipedia en Esperanto zou zeer nuttig kunnen zijn, maar de meeste wikipedianen werken nog altijd onder een schuilnaam en zijn zelfs bij de Belgische koepelvereniging onbekend. Met hen in contact komen is moeilijk.

Informatica

IEspA beschikt thans over een reeks computers en scanners van diverse herkomst. Alles werkt nog, maar het meeste materiaal zou elders al lang vervangen geweest zijn. Vernieuwing en uitbreiding zijn gewenst, maar op de eerste plaats is iemand nodig die alles kan laten samenwerken en die de nodige kennis heeft om complexe systemen als KOHA te laten draaien.

Vrijwilligers

Uit wat voorafgaat wordt alvast één zaak duidelijk: IEspA heeft vrijwilligers nodig. Voor een aantal taken is een goede tot zeer goede kennis van Esperanto nodig, maar er zijn ook taken waarbij de talenkennis van minder belang is. IEspA heeft zich in 2024 geregistreerd bij vrijwilligerswerk.be en langs deze weg hebben zich enkele vrijwilligers gemeld (die helaas uiteindelijk niet actief geworden zijn). Ook dit artikel is een warme oproep naar jullie toe.

Roland Rotsaert

We danken alle milde schenkers dit samen al 25.000€ schonken aan het Archief!

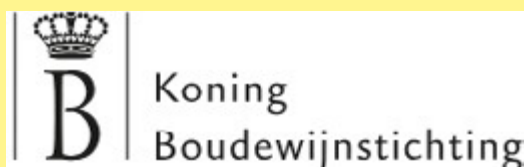

Fiscale attestaten voor schenkingen aan IEspA

Van je gift aan IEspA krijg je 30% terug via je belastingaangifte. Elke euro kost jou dus maar 70 ct!

Dit geldt voor giften vanaf 40€ via onze projectrekening bij de Koning Boudewijnstichting. Je vindt die via <https://donate.kbs-frb.be/actions/PRA-DiestInternaciaEsperantoArkivoVzw>. Maar je komt daar ook als je gewoon klikt op de blauwe rechthoek bovenaan op iespa.be

Let wel: enkel voor giften gedaan in 2026! Volgend jaar kan dit niet meer.

Aŭtoro: Julian Modest

Titolo: La vendisto de feliĉo

Jen la dorsteksto:

La vendisto de feliĉo estas kolekto de 22 rakontoj.

Per siaj rakontoj Julian Modest instigas nin kredi je mirakloj, ĉar sen la mirakloj nia vivo estos griza kaj enuiga. Liaj etaj rakontoj similas al sunradioj, lumigantaj detaloj el la vivo, kiujn ni ne rimarkas aŭ ne deziras rimarki.

La verkisto posedas la neordinaran talenton rakonti simple, klare, sincere. En liaj noveloj ne aperas grandaj vortoj, pseŭdofilozofiaj konkludoj, tutmondaj konfliktoj. Li rakontas ordinarajn historiojn pri ordinaraj homoj, sed historioj, kiuj provokas nin, profunde emocias nin kaj ne hazarde ni ne povas forgesi la bonkorajn, karajn, modestajn heroojn.

Prezo ĉe FEL: 18 eŭroj + afranko,

aŭ 11 eŭroj por la bitlibro

Aliaj informoj: 93 paĝoj A5 kun koloraj ilustraĵoj

ISBN: 978-1-326-04016-1

La vendisto de feliĉo

noveloj

Julian Modest

LIMBURGA ESPERANTO-ASOCIO BRUSELUMIS

Laŭ peto de LEA Esperantisto Brusela Grupo organizis promenadon en Bruselo kaj ankaŭ aliaj volonte aliĝis. Estis dimanĉo la 29a de marto kiam Bernard-Régis, Tabatha kaj Ekatarina el Bruselo bonvenigis nin en la stacidomo. Patrick venis el Gento kaj rakontis pri sia vojaĝo al Nepalo al Eliane el Lieĝo kaj mi. An, Henri kaj Emilio kune venis el Limburgo precize je la 11a kaj duono.

Feliĉe estis seka vetero kun iom varma suno. En la suno estis varme sed ne en la ombro aŭ vento. Ni do haltis pli longe kiam ni estis en bona temperaturo aŭ kiam la rigardindaĵoj postulis pli da klarigo. Mi observis, ke Bernard-Régis simple rigardis la murojn por ekscii la datojn de gravaj eventoj. Do, ankaŭ tion mi lernis: mi ne plu devas peni por memori datojn. Ni do paŝis rapide, aŭskultante, rigardante, babilante, ridante, ĉio en bona etoso.

Ni komencis malsupreniri ekde la centra stacidomo, admirante la Smurfojn, freske pentritajn sur volbo apud la Maria-Magdaleno-preĝejo, la « Madeleine »-preĝejo. Ni lernis ke la preĝejo estis malkonstruita kaj rekonstruita pro la kreado de la Nord-Sud-trajnkonekto. Iom poste ni admiris la belecon de la malnova sed luksa Galerio de la Reĝino, kaj iris ĝis la statueto de Jeanneke Pis, kiu senĝene daŭre pisis. Tiam ni forkuris kiel ŝtelistoj dum la Inkvizicio, trakurante

la mallarĝan Rue des Bouchers kaj la trinkejon de la Pupteatro Toone, enirante tra unu pordo kaj elirante tra alia, preskaŭ tuj apud la Granda Placo. Tie Bernard-Régis priskribis la internon de la studenta noktotrinkejo « La Ĉerko ». La nomo kaŭzis etan krion de timo pro hororo.

Sur la Granda Placo, foton! Kaj kelkajn minutojn por karesi (la statuon de) t'Serclaes. Everaard t'Serclaes estis brusela patricio sub kies gvido en 1356 oni sukcesis rekonkeri Bruselon, tiam okupita de la grafo de Flandrio. Ekde tiam li havas heroo-statuson en Bruselo.

Bernard-Régis bone konas la urbon kaj klarigis multe, sed ne rezervis tablon. Tio lasis al ni la liberecon elekti la tablon kiu plej bone kongruis kun la apetito de nia naŭopo: en la « pita »-strato, ni havos laŭ Tabatha sufiĉe da loko. Ni manĝis greke, gustumis Retsino-vinon, grekan kafon. Ekatarina mendis dolĉegajn dolĉaĵojn kiujn ni finfine dividis inter ni.

Jeanneke-Pis (foto: Alex Tanchik)

sur la Granda Placo

Kaj tiam ni devis decidi: ĉu ni havos sufiĉe da tempo por unu aŭ du muzeovizitojn? Ni kalkulis: jes ja eblis fari la du! KBR (Reĝa Biblioteko de Belgio) kaj MIM, la Muzeo de Muzikinstrumentoj.

La ekspozicio en KBR permesis al ni malkovri kortuŝan trezoron: la Bibliotekon de la Dukoj de Burgonjo, altvaloran kaj unikan kolekton de manuskriptoj. Nin kaptis ne nur la belegaj libroj,

Muziekinstrumentenmuseum Brussel

sed ankaŭ la intelektaj kvalitoj de tiuj dukoj: sagacaj politikistoj kaj kultivitaj mecenatoj, kiuj vivis inter ni kaj kontribuis al la evoluo de nia lando. Tre plaĉis al ni la ekspoziciitaj eroj: bele iluminataj manuskriptoj, pentraĵoj, skulptaĵoj kaj mezepokaj juveloj. Kaj ne malpli ni aprezis la ekspozician aranĝon, pliriĉigitan de francflandra polifonia muziko, rekrea surbaze de historiaj partituroj kaj instrumentoj.

La MIM dediĉas sin al kolektado, konservado kaj ekspoziciado de muzikinstrumentoj el la tuta mondo. Ĝi proponas vojaĝon tra la historio de muziko montrante originalajn instrumentojn el diversaj regionoj kaj historiaj periodoj. Kun sia novartstila arkitekturo, tipa por la iama magazeno Old England, la MIM certe kaptis nian atenton.

Post tiu vizito kelkaj bedaŭrinde jam devis foriri. La aliaj ankoraŭ trinkis kafon aŭ ĉokoladolakton. Nia restado en Bruselo daŭris entute kvin horojn kaj la duono de la plezuro estis revidi unu la alian, ekkoni Ekatarina (el Ruslando!), paroli Esperante inter ni kaj kompreneble pli bone koni la centron de Bruselo. Dankon al LEA! Kaj dankon al la brusela klubo, ĉefe Bernard-Régis. Vivu la vivo!

Marilyn Droog

Aan de jongeren van alle leeftijden!

SPEEL JE EEN MUZIEKINSTRUMENT? DOE MEE AAN DE ESPERANTO FLASHMOB!

Tijdens zijn Beneluxcongres in De Haan (24-28/09/2026) organiseert de V.E.B. op zondag 27/09 **een knallende flashmob** op de Zeedijk in De Haan.

Samen zingen we trapsgewijs het lied: KANTU KUNE AMIKARO (melodie van het Slotkoor van de 9e symfonie van Beethoven), begeleid door muzikanten.

SPEEL JE EEN MUZIEKINSTRUMENT? DOE MEE MET ONS! HOE MEER, HOE BETER.

Info en inschrijving bij: Johan Van Eenoo, 00/32/496/510417 – johan.van.eenoo@telenet.be

Al la gejunuloj de ĉiuj aĝoj!

ĈU VI LUDAS MUZIKINSTRUMENTON? PARTOPRENU LA ESPERANTO- FULMPREZENTON!

Dum sia Beneluksa Kongreso en De Haan (24-28/09/2026) F.E.L. organizos **frapan fulmprezenton (flashmob)** sur la mardigo, dimanĉon la 27an.

Ŝtupe ni kune prezentos la kanton: KANTU KUNE AMIKARO (melodio de la Fina ĥoro de la 9a simfonio de Beethoven), akompanotaj de muzikantoj.

ĈU VI LUDAS IAN MUZIKINSTRUMENTON? LUDU KUN NI! AMUZIĜU KUN NI!

Informoj kaj enskribiĝo ĉe Johan Van Eenoo, 00/32/496/510417 – johan.van.eenoo@telenet.be

WITTERYCK-HUIS IN BRUGGE AFGEBROKEN

Wie het in 2025 verschenen boek “Drie generaties Witteryck in Brugge” gelezen heeft, zal zich herinneren dat vanaf blz. 101 uitvoerig het onroerend patrimonium van de familie behandeld wordt. Op blz. 209 wordt vermeld dat het de wens van Helena Witteryck was om “de woonblokken (nvdr. in de Hoefijzerlaan) als tehuis voor minderbegoede Vlamingen aan te passen”.

Vanaf 1900 kocht esperantist-drukker-uitgever A.J. Witteryck in meerdere fases een huizenblok aan langs de Hoefijzerlaan in Brugge, vlak bij het toenmalige station. Lang heeft de familie er niet gewoond, want een tiental jaar later verhuisde de drukkerij-uitgeverij naar een industrieel gebouw in de wijk Steenbrugge, buiten het stadscentrum. Het gebouw bleef eigendom van de familie en na het overlijden van haar ouders besloten dochter Helena en haar echtgenoot om terug te keren naar de Hoefijzerlaan. De

plannen voor een grondige modernisering werden tijdens de Tweede Wereldoorlog getekend en na de oorlog uitgevoerd. Het van buitenaf zichtbare resultaat was dat alle straatgevels een eenvormige gevel in rode baksteen kregen.

Na het overlijden van Helena in 1981 en de fout gelopen uitvoering van haar testament werden delen van het gebouw voor verschillende doeleinden gebruikt, maar het stond ondertussen al lang helemaal leeg. Begin 2026 werd het complex bijna volledig afgebroken; alleen de gevels van na de oorlog zijn bewaard. De sociale woonmaatschappij Vivendo zal er negen huurappartementen bouwen. Zo zal de wens van Helena toch nog gedeeltelijk gerealiseerd worden. Het is nu afwachten of de elementen van de gevel die herinnerden aan de familie Witteryck teruggeplaatst zullen worden.

Roland Rotsaert

Aliĝu al najbara **BENELUKSA KONGRESO** **DE HAAN 24-28 SEP 2026**

Esperanto
fascina
ideo!

BELEPOKA

ĈARMO

ĈEMARE

- Ne maltrafu la viziton al la “Reĝino de la banurboj”. Vladimir Ronin montras al vi la “**historian Ostendon**”.
- La freŝdate restaŭrita **Atlantikwall** en Raversijde memorigas pri la germanaj fortikajoj kontraŭ la aliancanoj dum la Dua Mondmilito.
- Sed ni ne forgesu la nuntempon. La monda **marhaveno de Zeebrugge**, je nur kelkaj tramhaltejoj, akceptos nin por ŝipvetura ekskurso en la haveno.
- La sportemuloj povas bicikle esplori la ebenajn, trankviligajn **polderojn** sub gvido de BEMI-prezidanto Eddy Van den Bosch.
- Ĉerizo sur la torto estas bufedo/vizito en/al SILT, la nova, tutmoderna **kazino de Middelkerke**, tuj apud Ostendo. La konstruaĵo ne nur estas turisma vidindaĵo sed ankaŭ “miljara protektilo kontraŭ marŝtormoj kaj aligo de la marnivelo”.

Komprenble ankaŭ estas konversaciaj rondoj kaj aro da atelieroj ekz. pri fotado, kajtofarado, konkoarto, hokado, makrameo, fretocitroludo ktp...

Ekskurso-aligilo

(Por aliĝi la kongreson mem uzu eventaservo.org/e/bnlk26)

☐	VE1	Promeno Belepoka De Haan	senpage
☐	VE2	Bruĝo aliflanke (buso/promeno ¹)	15 €
☐	SA	Zeebrugge-marhaveno (tramo/ŝipo)	30 € ²
☐	DI1	Biciklado tra la polderoj	14 € ³
☐	DI2	Historia Ostendo	6 €
☐	LU1	Atlantikwall (tramo/promeno ¹)	16 €
☐	LU2	Bufedo kaj vizito al SILT Middelkerke ⁴	46 €

Entute

.....

Ĝiru la sumon al BE15-5230-8080-6230
kun mencio BNLK26 - via nomo - la ekskurso(kodoj)

1. Ni disponas pri kelkaj rulseĝoj. Sciigu al ni se vi deziras uzi.
2. 26 € por 65+-uloj
3. Prezo se vi luprenas biciklon. Alie la ekskurso estas senpage.
4. Bufedo kun mara vido + du glasoj da vino + ebleco iom ludi

Kontaktadreso, pli da informo kaj reta aliĝilo en eventaservo.org/e/bnlk26

Montru Esperanton en De Haan...

...kaj ĝuu la maron, malkovru la plej belan ĉemarbordan urbon de Belgio, esploru la interesajn historiplenajn urbojn de (Okcident-)Flandrio, la trankvilecon de la polderoj kaj kompreneble la tradiciajn ingrediencojn de Esperanto-kongresoj.

Kaj certe montru al la ekstera mondo kiel ĝojiga Esperantujo estas, kiel ni egalvalore interkomunikas, kaj kion la Esperanto-movado jam realigis.

Por ke Esperanto restu gravurita en la memoro de De Haan kaj ĉirkaŭaĵo!

Ni kore bonvenigos vin ekde jaŭde vespere ĝis lunde posttagmeze. Sed partatempa ĉeesto ankaŭ eblas. Ni loĝas en hostelo Dunepanne, kiu estas je nia kompleta dispono. Ĝuu la ĝardenon kaj kompreneble la maron kaj la digon je piedira distanco. Venu kaj ĝuu kun via familio kaj klubanoj!

Se vi havas pli da tempo ne hezitu oferti al vi pli longan restadon en la regiono. La provinco Okcident-Flandrio kaj la regiono Flandrio havas multege da vizitindaĵoj je via dispono. La transportkonektoj el de De Haan/Ostendo estas bonegaj. Per la Kustram vi malkovros la tutan marbordon por nur 3 €.

Kion vi, De Haan-anoj kaj vizitantoj povos kunĝui

- Ekspozicio "Esperanto: toen en... nu" [Eo: Esperanto, tiam kaj... nun]. La loka bibliotekestro entuziasme reagis al nia ideo informi la lokan komunumon pri Esperanto. Dum la tuta monato de septembro ekspozicio pri Esperanto videblas. Ni kompreneble ankaŭ akceptos vin en la biblioteko. Ankaŭ al vi la ekspozicio malvaligos interesajn aferojn...
- Koncerto "La maro: vi kaj mi". Koruskoncerto envolvita de poezio kaj poeziaj tekstoj, en Eo kaj en la nederlanda. Ĉefkunlaboranto estas solidarekoruso kiu kantas plurlingve, i.a. en Esperanto. Temo estas la maro kiel metaforo kaj Esperanto kiel ilo de interligiteco. Senpaga. Malfermita ankaŭ al lokuloj, kiujn ni kompreneble tre bonvenigos.

...kaj kunĝuu!

- Kaj... ni ankoraŭ preparas kelkajn surprizojn por vi kaj De Haan-anoj!

Kion vi, partoprenantoj, povas atendi...

Ekskursoj/prelegoj de mezepoko tra belepoko al... nun

- Kiu diras "De Haan" diras **Belepoko**. En tiu stilperiodo la belga reĝo Leopoldo II kreigis De Haan, siatempe "Le Coq-sur-Mer", el nenio. En tereno de 50 hektaroj estis konstruitaj vilaĝoj laŭ striktaj belepokstilaj reguloj. Hodiaŭ tiu tereno estas centra kvartalo de De Haan, "De Concessie", kie ankoraŭ konserviĝas multaj el tiuj vilaĝoj. Ĉiĉeronoj vin tra tiu kvartalo (kie troviĝas ankaŭ nia kongresejo) esperantisto-arĥitekto Ella Strug.
- Bernard-Régis Larue antaŭe prelege klarigas al vi ĉiujn detalojn pri tiu interesa historio k.a. Ĉu vi sciis, ekz. ke Albert Einstein restadis tie?
- Johan Van Eenoo, fervora Bruĝo-amanto/konanto, kondukos nin al la Mezepoko per promeno tra la urbo Bruĝo kiel vi ankoraŭ ne vidis ĝin:

"Bruĝo aliflanke".

aspektojn de la

Krom tio li prelege prilumas nekonatajn "Venecio de la Nordo".

La fama belfrido de Bruĝo

ESPERANTOCULTUUR IN OPENBAAR BEZIT TE ANTWERPEN - VERVOLG

*De koekenstad blijkt sinds lang een veilige haven te zijn voor de Esperantocultuur, met name voor de vele publicaties en archieven die door de Stad Antwerpen bewaard worden, binnen een professioneel kader en met maximale materiële en juridische bescherming. Ze blijven ook gemakkelijk toegankelijk voor iedereen en zijn goed ontsloten. Eerstgenoemd type documentatie is thuis in de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, het tweede in het FelixArchief¹. **Het artikel over de Erfgoedbibliotheek verscheen in het maantnummer. Dit is het tweede deel over het Felixarchief.***

Het FelixArchief (FA)

Toen in 2006 het stadsarchief van de Venusstraat naar het Sint-Felixpakhuis op de Oudeleeuwenrui verhuisde kreeg de instelling een nieuwe naam: FelixArchief. Het FA zorgt ervoor dat de stad, het OCMW en alle gemeentelijke instellingen hun documenten goed klasseren en archiveren. Naast de bewaring van de stedelijke archieven kunnen ook Antwerpse personen, families, verenigingen of bedrijven met een betekenis voor het geheugen van de stad een bijdrage leveren aan de instelling met het oog op het wetenschappelijk onderzoek. Gezien de Vlaamse Esperantobond (VEB) zijn zetel en uitgeverij heeft in Antwerpen werd dankbaar van de gastvrijheid van het FA gebruik gemaakt, sinds 2017 (14). Archieven toen aangeleverd door de VEB ontvingen inschrijvingsnummer code 2233#..., met een volgnummer voor elk archiefstuk. Dit archief kan nog verder aangevuld worden met andere relevante stukken van de VEB.

De VEB heeft onderafdelingen in de rest van Vlaanderen, en onderhoudt zelfs internationale betrekkingen. Zodoende zal men in het FA ook enkele documenten van buiten Antwerpen aantreffen.

Het FelixArchief/stadsarchief bewaart sinds 1928 de Zamenhof-penning (archiefstuk 1605#355-356) gerealiseerd door beeldhouwer en portrettist Rik Sauter (1885-1952), uit de tijd van het toenmalig Wereldcongres Esperanto, al bijna een eeuw geleden. Ook de echo van het eerste Vlaams Esperantocongres te Antwerpen, van 8 juni 1930,

weerklinkt nog uit de toen door de stadsdiensten daarover gevoerde correspondentie (archiefstuk 2385#1973). En zo weten we ook dat de film “Dit is Antwerpen” in bruikleen gegeven werd ter projectie op 12 juni 1963, tijdens het Benelux-Esperantocongres... (archiefstuk 415#188). En dat de *Belga Esperantista Federacio* op 10 november 1961 diezelfde film al eens had mogen bekijken (archiefstuk 415#197).

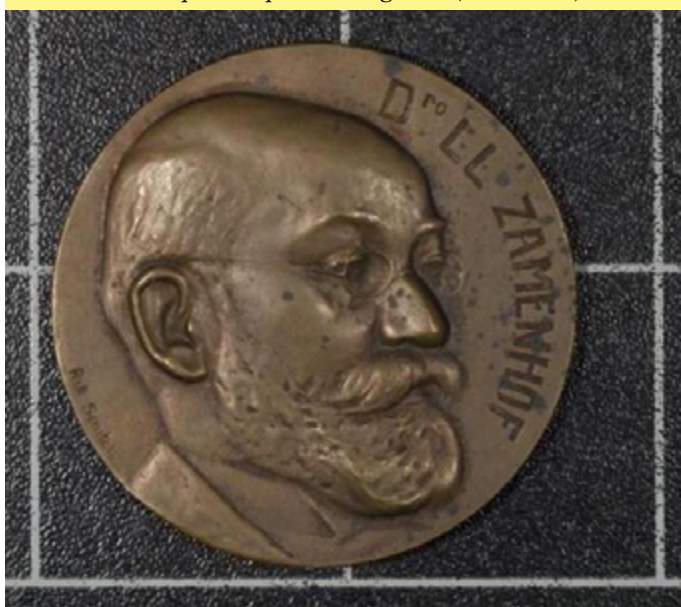
Deze voorbeeldjes bewijzen meteen de betrouwbaarheid van de instelling als geheugen van ‘t Stad, indien daarvoor nog een bewijs nodig zou zijn. Op wettelijke gronden dient de stedelijke overheid immers alle bestuursdocumenten te behoeden voor verlies. En ingevolge de bepalingen van het Bestuursdecreet vallen de in het FA opgenomen privé-archieven onder dezelfde regels als overheidsdocumenten, m.a.w. ze genieten dezelfde bescherming (15).

Andere oude Esperanto-archieven in het FA, afkomstig van het Provinciaal Politiemuseum, vormen bijvoorbeeld de foto's van de Esperantosprekende politiemannen van voor en na de eerste wereldoorlog. Het is natuurlijk allerm minst zo dat oudere stukken per definitie al sinds mensengeheugen in het FA zouden aanwezig zijn. Esperantocultuur duikt soms op uit onverwachte hoek. Zo is er het mooie ontwerp van een Esperanto-vlag uit 1921, voor de *Antverpena Grupo de Diamantistaj Esperantistoj*, geschonken door borduuratelier Oyen-Soyez (archiefstuk 12#1331). Een echt kostbaar document is zeker het gastenboek uit 1911 (archiefstuk 2233#569) van Oscar Van Schoor (1873-1936), dat de handtekeningen en handschriften bevat van zeer veel coryfeeën uit de toenmalige Esperantowereld, naast historische foto's.

Voor de wetenschap zijn het natuurlijk niet in de eerste plaats de memorabilia, prullaria en kunst- of kunstige voorwerpen die tellen, maar veeleer de geschreven stukken. Zo is het verslagboek van *La Turnhota Espero* een schoolvoorbeeld van gedetailleerde zorgvuldigheid zoals die in zwang was bij de Esperanto-groepen net voor de tweede

Ontwerp van Esperanto-vlag, 1921 (FA 12#1331)

Zamenhof-penning, sinds 1928 in het stadsarchief (FA 1605#355-1)

Gedenkpenningen Wereldcongres Esperanto, 1928 (FA 2233#361)

wereldoorlog (archiefstuk 2233#570). Een andere merkwaardige kortlevende Esperanto-groep, gesticht binnen de Leuvense Alma Mater, onder impuls van Wim De Smet (1932-2012) was *La Kreskanta Stelo* (archiefstuk 2233#245). Beslist de moeite waard om zich eens onder te dompelen in de tijdsfeer van Rector Magnificus Monseigneur Van Waeyenbergh! Bij de langerlevende clubs als *La Verda Stelo*, of *La Erikejo*, zal het meestal gaan om het rustig voortkabbelen van het Esperanto-leven met zijn fraaie, ontroerende, soms kleinzielige kantjes. Echt tekenend, vaak vermakelijk-onderhoudend zijn de vele nagelaten *prelegoj* [voordrachten] van Jules Verstraeten (1915-2007), zijn hele leven een steunpilaar voor beide laatstgenoemde clubs en voor vele andere Esperanto-organisaties.

De onderzoeker van de geschiedenis van de Esperanto-beweging kan het FA al niet meer helemaal links laten liggen, ook al is genoemde brugtaal er maar een bescheiden en onopvallende gast. Zo hebben er (thans, 2025) toch al 57 archiefstukken betrekking op een of ander wereldcongres Esperanto (sleutelwoorden: Esperanto universala). Wie minstens een glimp wil opvangen van *La Erikejo*, *Gentaj Laboristaj Esperantistoj*, *La Konko*, *La Konkordo*, *La Pioniro*, *Suda Lumo*,... zal niet helemaal tevergeefs de namen van deze Esperanto-verenigingen intikken.

Het opzoeken van archiefstukken in het FA is inderdaad eenvoudig: men heeft weinig of geen voorkennis nodig daartoe. Door het vormen van het woord “Esperanto” in de zoekmachine ziet men meteen dat er keuze is uit (thans) 711 archiefstukken. En dit kan fysisch één item zijn, maar ook een ganse bundel. Dat moet men ter plaatse bekijken. Door andere sleutelwoorden toe te voegen komt men nader bij het document dat gezocht wordt. Bijvoorbeeld “Esperanto Gent” levert in principe alle aanwezige gevallen met betrekking tot Gent. Zoekt u naar een bepaald verslag? Misschien vindt u wat u zoekt, gewoon door “Esperanto verslag” op te geven. Natuurlijk kan men geen vis vangen die er (nog) niet rondzwemt...

Het FA digitaliseert archiefdocumenten, maar niet alle: de prioriteit wordt gelegd bij zeer fragiele en veel geraadpleegde stukken (16). Eenmaal dit gebeurd is kunnen de originelen veiliger

worden opgeborgen. Voor sommige kwetsbare dragers is digitaliseren de enige redding. Tevens worden daardoor documenten ook via het internet ter beschikking gesteld aan een ruim publiek. Leuk is alvast dat het FA 26 Esperanto-eretekens en congres-spelden gedigitaliseerd heeft (sleutelwoorden: Esperanto metaal). Herinnert iemand zich nog de sigarenkistjes uit het voormalig Esperanto-huis in de Frankrijklei, waarin deze schatten ooit opgeborgen waren?

Het is in alle geval zonneklaar dat het thans in FA aanwezige Esperanto-erfgoed, net als dit het geval is in EHC, voor het leeuwendeel afkomstig is van de VEB. Het is een wetmatig gegeven dat de oorsprong van bijna alle cultureel erfgoed in de private sfeer ligt, ... maar dat het na verloop van tijd onvermijdelijk bij de publieke sector moet belanden om niet verloren te gaan.

De verzamelaar is steeds het individu, de kleine gemeenschap. Maar de uiteindelijke bewaarder is de grote gemeenschap, eeuwig jong, onsterfelijk, en ... veel beter voorzien van middelen en van multidisciplinaire deskundigheid.

Cyreen Knockaert

Toelichtingen:

14. Zie ook *Horizon-taal*, vol. 49, nr. 284, p. 20; vol. 50, nr. 294, p. 14-16
15. Bij elke schenking aan het FA wordt een schenkingsakte opgemaakt en jaarlijks ter goedkeuring van College en Gemeenteraad voorgelegd.
16. De laatste jaren is er sterk ingezet op het digitaliseren van de bouwdoSSIers

FEL REELDONIS KLASIKAĴOJN DE LOUIS BEAUCAIRE

FEL reeldonis du klasikaĵojn el la humura, Esperanta literaturo, nome: "Fabeloj de la verda pigo" kaj "El la vivo de Bervala sentaŭgulo", de Louis Beaucaire. La unua libro prezentas absurdajn, humurajn rakontojn kiuj ĉefe rilatas al la Esperantomovado, la dua libro estas ankaŭ konata kiel la "maldeceta epizodaro". En ĝi, la protagonistoj travivas pli tiklajn travivaĵojn dum sia "esperanta" vivo.

Fabeloj de la verda pigo,
113 paĝoj A5, ilustritaj,
ISBN 978-1-291-89958-0.
Prezo 15 eŭroj + afranko,
aŭ 8 eŭroj por la bitlibro.

El la vivo de Bervala sentaŭgulo,
137 paĝoj A5,
ISBN 978-1-291-89957-3.
Prezo 16 eŭroj + afranko,
aŭ 9 eŭroj por la bitlibro.

La du libroj aĉeteblas kune kontraŭ rabato de po 2 eŭroj por libro, do entute 27 eŭroj + nur unufoja afranko, aŭ 15 eŭroj por la du bitlibroj.

IN MEMORIAM: HUGO RAU

Pionier van de Vlaamse reisdocumentaire, verdediger van de Vlaamse zaak en... Esperantist

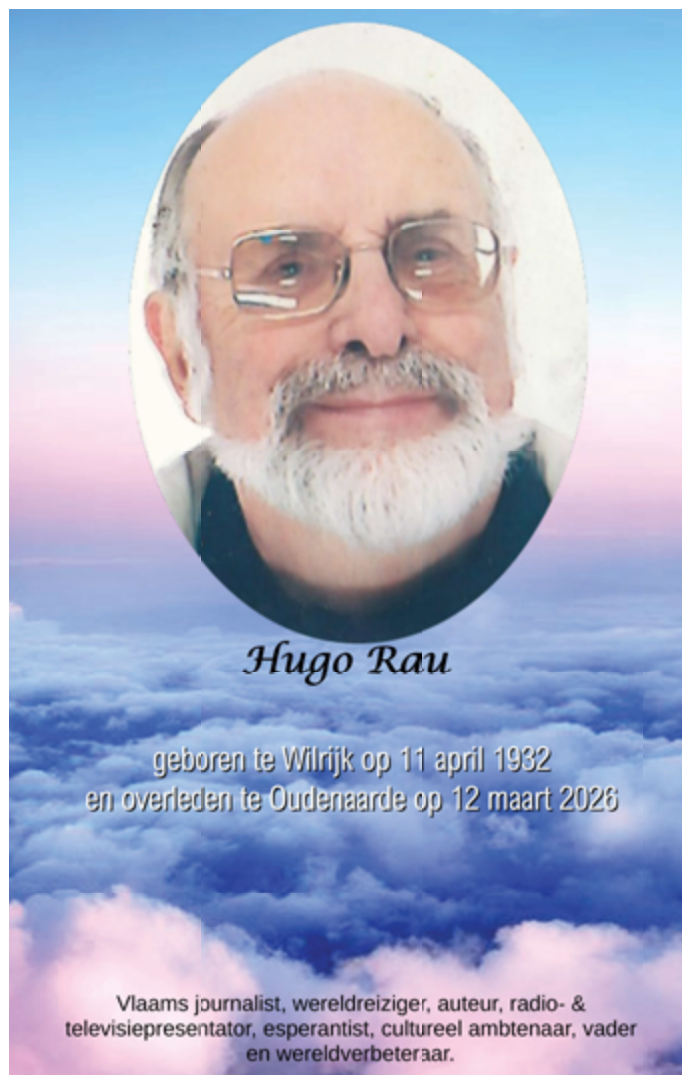
Hugo Rau, enthousiaste beheerder van het – ondertussen verdwenen – Cesar Vanbiervlietfonds, is niet meer. Hij overleed op 12 maart jongstleden op 93-jarige leeftijd in Oudenaarde na een rijkgevuld leven, dat hij afsloot met een grote inzet voor Esperanto en het Vanbiervlietfonds. Via zijn echtgenote Marjet kreeg ik heel wat informatie waarvan ikzelf niet op de hoogte was maar die ik graag met jullie deel.

Hugo is bij ons esperantisten wellicht het meest bekend als beheerder van het Vanbiervlietfonds in Kortrijk. Maar Hugo was veel meer dan dat. Toen hij in 1997 met pensioen ging, had hij al een heel actief leven achter de rug.

Na zijn opleiding als journalist maakte Hugo in de jaren vijftig al liftend een wereldreis van drie jaar en zes maanden. De reis – hij legde zo’n 65.000 kilometer af – bracht hem bij bijzondere mensen op toen nog weinig bekende plaatsen. Hij bracht verslag uit over zijn avonturen in De Gazet van Antwerpen. Na zijn reis gaf hij lezingen en publiceerde hij diverse boeken, onder andere het eerste boek over Bolivia in het Nederlands: “Bolivia: onbekende in Zuid-Amerika”.

Met die ervaringen op zak begon Hugo te werken voor het NIR, de Nationale Radio-Omroep, de voorloper van de huidige VRT. Hij had eigen radioprogramma’s en maakte hoorspelen voor de schoolradio. De films die hij tijdens zijn reis maakte waren achteraf te zien in het tv-programma Reisroutes van het NIR.

Na zijn NIR-periode begon Hugo te werken voor het Paleis voor Schone Kunsten (de huidige Bozar) in Brussel, waar hij alle Nederlandstalige activiteiten organiseerde. In 1964 ging hij van start met de lezingenreeks Ontdek de Wereld, de tegenhanger van Exploration Du Monde (EDM). EDM combineerde (en combineert nog altijd) professionele reisfilms met liveverhalen van reizigers en avonturiers in lokale culturele

centra. Destijds was EDM zelfs in Vlaanderen actief... in het Frans natuurlijk. Als directeur van Ontdek de Wereld bood Hugo Vlaanderen een Nederlandstalig alternatief. Hij ondervond echter dat Vlaamse sprekers, en nog minder Nederlandse sprekers, veel meer faciliteiten kregen dan Franstalige of Franse sprekers. Het “Palais des Beaux-Arts” kreeg staatssubsidies die niet voor Nederlandstalige activiteiten werden aangewend. Uiteindelijk werd Hugo aan de kant gezet omdat de raad van bestuur zich danig stoorde aan zijn politiek engagement – hij was toen al actief geworden in de Volksunie. Later lag hij mee aan de basis van de stichting van de N-VA in Oudenaarde.

Tot 1997 werkte Hugo als adjunct-directeur van het Vlaams Cultureel Centrum De Brakke Grond in Amsterdam. Hij promootte er de Vlaamse cultuur in Nederland, net als onze gemeenschappelijke geschiedenis.

Als wereldreiziger en wereldverbeteraar kende hij twaalf talen, waaronder Esperanto dat hij al in 1980 via de VTB-leergangen geleerd had. Het was dan ook niet onlogisch dat hij bij zijn pensionering in 1997 een groot deel van zijn tijd besteedde aan het Vanbiervlietfonds. We kunnen hem alleen maar dankbaar zijn voor het werk dat hij in Kortrijk verrichtte. Vaart wel, Hugo!

Piet Glorieux

Mijn eigen ervaring met Hugo

Ikzelf heb Hugo leren kennen als enthousiaste beheerder van het Vanbiervlietfonds, toen ik nog alleen maar in Kortrijk actief was. Hugo was wekelijks trouw op post in de kelder van de Stedelijke Bibliotheek. Samen met Hugo en de vrijwilligers van La Konkordo hebben we in 2006 nog een tentoonstelling opgezet om Esperanto en het Fonds bij het brede publiek bekend te maken. Ik denk dat Hugo zelfs nog enthousiaster was dan ikzelf over Esperanto. Bovendien kon hij "onze zaak" op een heel welsprekende manier "verkopen". Van zijn redenaarstalent heb ik een paar keer gebruikgemaakt, bijvoorbeeld toen we met La Konkordo een Ieperdag organiseerden in het begin van de jaren 2000. Hugo was een minzaam man met wie het prettig samenwerken was. Ik bewaar mooie herinneringen aan onze ontmoetingen en gezamenlijke activiteiten.

Piet Glorieux

Aŭtoro: Alice Antigone

Titolo: La ogro kiu faris orajn fekaĵojn

Jen la dorsteksto:

Humura, bele ilustrita fabelo por etuloj kaj granduloj. Ĝi traktas kapitalismon sen rekte nomi ĝin. Temoj: esplorado, socia rezisto, medio. De 6 ĝis 107 jaroj.

Prezo ĉe FEL: 15 eŭroj + afranko, aŭ 9 eŭroj por la bitlibro

Aliaj informoj: 48 paĝoj

A5 kolore ilustrita

ISBN: 978-1-326-12755-8

ARKEOLOGIO EN LA FLANDRAJ ARDENOJ

Jes, nia partopreno al la ĉi-jara Tago de la Flandraj Ardenoj okazis ĉi-jare sub la signo de la arkeologio. Sed Esperanto feliĉe ne estis objekto de arkeologio. Dum la tagmeza kunveno Flandra Esperantoligo havis budon en la informbazon, okazo por montri la vivemon de Esperanto.

Dimanĉon matene eta grupo da fruaj birdoj, unu loka ĉiĉerono kaj kvin esperantistoj, anoncis sin ĉe la enirejo de naturrezervejo Bois Joly.

Edouard Joly

La tereno nun apartenas al Natuurpunt sed antaŭe ĝi apartenis al Edouard Joseph Joly. Tiu advokato kaj iama urbestro de Ronse vivis en la 19a jarcento kaj apartenis al bonhava familio. Ne longtempe li laboris kiel advokato aŭ aktivis kiel urbestro, li preferis dediĉi sin al desegnado kaj pentrado. Krom tio li estis amatora arkeologo. Li kolektis multajn arkeologiajn objektojn el kiuj la plejmulto estas konservita en la Musée du Centenaire [Eo - Muzeo de la Centjariĝo] en Mons. Sed li ankaŭ estis artamanto, kio evidentiĝis el la bela vilao ĉe la enirejo, la iama hejmo de la familio de Edouard. La 19a jarcento estis la periodo de la romantikismo. Tiam oni ŝatis mense returni al la pasinteco kaj ĝui la naturon, kiel fonton de forto. Edouard Joly estis klare influita de tiu periodo ĉar li aranĝigis romantikan parkon kie la riĉularo de Ronse povis kunveni kaj ĝui la kunstadon kaj artajn aranĝojn. Estis kiosko, lago *Lac d'Amour* [Eo - Lago de la Amo], kaj... diversaj pseŭdo-prahistoriaj objektoj, kiel pseŭdo-menhiro. La nura aŭtentika de tiu menhiro estis ke ĝi estis farita el loka naturŝtono.

Natuurpunt

Nun la parko iĝis naturrezervejo. La pseŭdo-menhiro ankoraŭ rezistis al la tempo, la *Lac d'Amour* iĝis bufoakvejo kaj de la iama kiosko restas nur altaĵo en la tereno. Postulas penon por imagi kiel la parko aspektis en la 19a jarcento. Sed la nuna naturrezervejo iĝis valora anstataŭanto. Dekliviĉa tereno kun varia flaŭro. Rojetoj fontas en diversaj lokoj kaj formas tiamaniere taŭgan kreskejon por printempa flaŭro. La marĉaj putoj gastigas la ne tiel oftan fajrosalamandron. Post agrabla promeno en la iama parko ni povis daŭrigi la tagon en Ename.

Tagmeze la suno estis plene aperinta. De malproksime la grandaj literoj “Esperanto” estis klare videblaj. Katja kaj Hans estis denove la fidelaj deĵorantoj en nia informbudo. Ĉar la informbazon okazos subĉiele, ni antaŭvidis kvadratangulan tendon por protekti nin kaze de pluvo sed ĝi nun egale protektis kontraŭ la suno. Kiel ĉiam regis agrabla etoso, kreita interalie de viva muziko kaj aliaj distraĵoj kiel diversaj atelieroj kiuj rilatas al la naturo, eĉ pri arkpafado. Kaj kiel ĉiam nia informbudo allogis homojn, eble ne same multe kiel aliaj budoj sed pli ol kutime en evento por la ĝenerala publiko. Publiko kiu interesiĝas pri ekologio ŝajne estas pli malferma al nia afero...

Heredaĵejo

La informbazon kaj la pikniko okazis “en la ombro” de la Erfgoed-site, sufiĉe granda konstruaĵo kies celo estas stimuli la publikon al respekto por sia heredaĵo. Mi komprenis ke pro ia (politika/administra) kialo ĝi ne rajtas nomi sin muzeo. Sed la ejo tamen vere valoras lapenon. Nia ĉiĉeronino gvidis nin tra la historio de Ename, kiu iam estis multe pli grava ol la transskelda Oudenaarde.

Ename ekestis kiel embria riverhaveneto laŭ la Skeldo, kiu tiam formis la limon inter la Franca kaj Germana imperioj. La germana imperiestro provis protekti sian limregionon kontraŭ la konkeremo de la grafo de Flandrio, vazalo de la franca reĝo. Pro tio li kreis komence de la 11a jarcento tri limdistriktojn (Nl. “marken”): Antverpeno, Valenciennes kaj... Ename. Cele al tio li konstruis diversajn fortikaĵojn. Sed la fortostreĉoj de la germana imperiestro ne sufiĉis. Finfine la grafo konkeris kaj detruis Ename kaj ĝiajn fortikaĵojn. Tio estis la fino de la glora periodo de Ename kaj la komenco de la ekesto de Oudenaarde. Iom poste la grafo konstruigis sur la restaĵoj de la fortikaĵoj benediktanan abatejon. La abatejo restis tie ĝis la franca revolucio detruis ĝin.

En 1942 oni faris arkeologiajn esplorojn kaj malkovris la restaĵojn de la iama abatejo. La Erfgoed-site estas konstruita apud tiuj restaĵoj, nun oni nomas ĝin Archeopark Ename. Se vi iam havos la eblecon viziti ĝin, ne hezitu!

Piet Glorieux

Hierbij worden de leden uitgenodigd naar de bijzondere Algemene Ledenvergadering van de Vlaamse Esperantobond die plaats heeft op **zaterdag 27 JUNI 2026 in het Esperantohuis, Lange Beeldekenstraat 169, 2060 Antwerpen om 13.00u.** Deuren open om 11.30u. voor ontvangst met koffie, thee, koekjes, enz.

In de Algemene Ledenvergadering hebben enkel effectieve leden (“administrantoj”) stemrecht. Geassocieerde leden hebben wel spreekrecht maar geen stemrecht.

De effectieve leden zijn verplicht de vergadering bij te wonen, behoudens overmacht. Bij afwezigheid wegens overmacht kunnen effectieve leden zich laten vertegenwoordigen door en hun stem bij volmacht doorgeven aan een ander, aanwezig effectief lid. Zij delen dit, na akkoord van de volmachtnemer, schriftelijk / per mail mee aan de secretaris, uiterlijk voor het begin van de vergadering. Alle leden kunnen de vergadering ook online bijwonen.

Een stem uitbrengen vòòr de vergadering, zelfs op elektronische wijze, is niet toegestaan.

VOORLOPIGE AGENDA

1. Vaststellen aanwezigen;
2. Verslag vorige vergadering.;
3. Goedkeuring financieel rapport over het werkjaar 2025;
4. Begroting 2026
4. Kwijting van het bestuur over het werkjaar 2025
7. Verkiezing en aanstelling bestuur + verkiezing voorzit(s)ter;
8. Rondvraag

Elk lid kan tot 7 dagen voor de vergadering een agendapunt laten toevoegen door het bestuursorgaan.

HOE ESPERANTO JULIENS LAATSTE MAANDEN HEEFT OPGEVROLIJKT

Een Esperantobijeenkomst kan soms leuke toevalligheden teweegbrengen. Dat was het geval met het Benelux-congres 2024 in Hasselt. Een van de affiches trok er de aandacht van Frans Driesen, zoon van Julien Driesen, die wist dat zijn pa nog altijd veel sympathie had voor Esperanto en de idee erachter. Het gevolg was een klein verslagje van een bezoek aan de toen bijna 100-jarige Julien in Horizon-taal van november 2025. Het bezoek tijdens dat congres kreeg nadien nog een vervolg toen enkele mensen van de Limburgse Esperantogroep Julien een bezoekje brachten en... een geschenkje bij zich hadden: een exemplaar van Monato (zie foto)! Hij was in zijn nopjes met het bezoek en het geschenk. Helaas is de kranige, ondertussen 100-jarige, Julien op 15 maart laatstleden overleden. Nieuwsgierig als ik ben, wou ik toch meer weten over Julien en zijn band met Esperanto. Daarvoor ging ik te rade bij zoon Frans.

Alles begon met een gesprek tussen de zowat twintigjarige Julien en de kapelaan van Rummen, Juliens geboortedorp. De kapelaan had het nogal voor Esperanto. Julien daarentegen stond eerder sceptisch tegenover die “kunstmatige” taal (ook toen al was er scepticisme ;-)). De kapelaan vond dat Julien weinig serieuze argumenten kon aanbrengen omdat hij de taal niet eens kende. Dat was voor de twintigjarige jongeling genoeg – het was rond 1945 – om de taal te beginnen leren. Julien heeft zijn zoon ooit verteld dat hij Esperanto in maximaal drie maanden grotendeels onder de knie had gekregen. Julien had dan ook een talenknobbel. Hij sprak goed Frans en best ook goed Engels. Omdat hij bijna de enige in het dorp was die Engels sprak, was hij de vertaler en soms ook gids van dienst voor de begin september 1944 in Rummen aangekomen Amerikaanse soldaten.

Hij had er ook voor gekozen om zijn legerdienst te doen in de Engelse sector van het toen bezette Duitsland en daar kwam zijn kennis van het Duits en natuurlijk het Engels ook van pas. Kortom, Julien had interesse voor talen en culturen.

Maar niet alleen talen interesseerden hem. Julien had voor elk vak uitstekende schoolresultaten in het basisonderwijs. Desondanks was het voor iemand van bescheiden komaf, zoals Julien, niet vanzelfsprekend om middelbaar onderwijs te volgen. Het was slechts na aandringen van de lokale pastoor dat hij, samen met de zoon van de enige huisarts in het dorp, mocht beginnen aan middelbare studies in Sint-Truiden. Julien behaalde zijn diploma middelbaar in juni 1945, omdat hij tijdens de oorlog twee jaar zwaar ziek was geweest – misschien wel tbc, een toen gevreesde, gevaarlijke ziekte.

Daarna kon hij als opsteller beginnen bij het ministerie van Financiën in Hasselt. Enkele strubbelingen met zijn diploma, waarbij hij tijdelijk gedegradeerd werd tot klerk, hielden hem niet tegen. Via veel tussenstappen en alsmaar lastiger wordende bevorderingsexamens werd hij ontvanger van belastingen, om het via tussenstappen in Brussel, Antwerpen en Leuven uiteindelijk te schoppen tot provinciaal directeur Limburg bij Financiën, de graad waarmee hij zijn loopbaan afsloot.

En wat met Esperanto? Aanvankelijk was Julien beginnen te corresponderen met een Braziliaanse jongedame, maar dat verwaterde snel – als je weken moet wachten op een antwoord uit São Paulo, is corresponderen niet meer zo leuk. Die “maanden” is geen overdrijving: post naar Brazilië moest toen mee met de boot. Een prentkaart uit 1946 (zie foto) bevindt zich nog in het familiearchief. Daarna kwamen een gezin, het bouwen van een huis, opslorpende beroepsbezigheden en engagementen in de toneel- en bredere lokale cultuursector, zodat er van Esperanto niet veel meer in huis kwam.

Toch bleef Julien heel zijn leven sympathie koesteren voor Esperanto. Zo wist zoon Frans dat kennismaking met esperantisten Julien een groot plezier zou doen. Dat was inderdaad het geval. Julien, nog helder van geest, apprecieerde de bezoeken ten zeerste. Hij is er nog maanden over bezig geweest. Het enige dat hij jammer vond was dat hij niet alles meer begreep wat in *Monato* geschreven stond. Maar dat overkomt wel meerdere esperantisten...

Piet Glorieux

Verpakkingen gezocht

In het Esperantohuis zijn verpakkingen van kleine pakketjes meer dan welkom, dus gooi ze ajb niet weg. Zo kunnen deze verpakkingen, die anders weggegooid worden, nóg een reis maken. Via onze webwinkel versturen we namelijk Esperantoboeken naar binnen- en buiten-land. Altijd welkom in het Esperantohuis, Lange Beeldekensstraat 169 te Antwerpen. Jekande verpakkingen onsookbezorgen via de plaatselijke groep of tijdens evenementen. Koran dankon! Hartelijk dank!

HORIZON-TAAL

Tweemaandelijks tijdschrift / ISSN - 0778 - 2365

Vlaamse Esperantobond vzw

Lange Beeldekensstraat 169, BE- 2060 Antwerpen

Afgiftekantoor 2060 Antwerpen Stuyvenberg - Erkeningsnummer P004200

BB-PP
BELGIË(N)-BELGIQUE

Esperantoclubs in Vlaanderen

www.esperanto.be/groepen

ANTWERPEN

Esperanto-Antwerpen, p/a Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00, esperanto-antwerpen@esperanto.be - www.esperanto.be/antwerpen

www.esperanto.be/antwerpen

La Verda Stelo: Klaas Dijkstra (voorzitter)

BRUGGE

Paco kaj justeco, Heidi Goes, Koolkerkse steenweg 28, BE-8000 Brugge, tel.: 050 67 51 78, goes.heidi@gmail.com - <https://paco-kaj-justeco.weebly.com>

<https://paco-kaj-justeco.weebly.com>

GENT

La Progreso, Katja Lödör, Peter Benoîtlaan 117, BE-9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77, gent@esperanto.be - www.esperanto.be/gent

www.esperanto.be/gent

KALMTHOUT

La Erikejo, Mireille Storms, Douglaslaan 14, BE-2950 Kapellen, tel.: 03 666 83 19, mireillestorms@hotmail.com - <https://laerikejo.wordpress.com>

<https://laerikejo.wordpress.com>

KORTRIJK

La Konkordo, Piet Glorieux, Pastoor Blanckestraat 8 bus 0201, BE-8610 Kortemark, tel.: 0472 25 79 18, piet.glorieux@gmail.com, Jean-Pierre Allewaert, Leeuw van Vlaanderenlaan 35/0011 BE-8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96, esperantokortrijk@hotmail.com - www.esperanto-kortrijk.info

www.esperanto-kortrijk.info

LEUVEN

Esperanto 3000, Myriam Van der Steen, Albert Stainierstraat 1, BE-3001 Heverlee, tel.: 0497 47 35 38, leuven@esperanto.be - www.esperanto3000.be

www.esperanto3000.be

LIMBURG

Limburgse Esperantovereniging

Henri Schutters, Panhovenstraat 10, BE-3930 Peer, tel.: 011 63 55 92, henri.schutters@skynet.be - www.esperanto.be/limburg

www.esperanto.be/limburg

OOSTENDE

La Konko, Anne Brabant, Duinenstraat 74 /0201 BE-8400 Oostende, tel.: 059 44 82 50, anne.brabant@telenet.be - www.esperanto.be/oostende

www.esperanto.be/oostende

ROESELARE / TIELT zie KORTRIJK

Bestuursleden van FEL

Voorzitter: Piet Glorieux

Secretaris: Johan Van Eenoo

Penningmeester: (vacant)

Bestuursleden: Alex Humet, Ben Indestege

Andere nuttige adressen

Vlaamse Esperantobond / Flandra Esperanto-Ligo

Lange Beeldekensstraat 169, BE- 2060 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00

info@fel.esperanto.be - www.esperanto.be

Belga Esperanto-Federacio (BEF), Yves Nevelsteen,

yves.nevelsteen@gmail.com - www.esperanto.be/bef

ILEI-Belgio (Esperanto-leraars), Marc Cuffez, Torhoutsesteenweg 453

bus 0003, BE-8400 Oostende, tel.: 0486 36 23 65, flandrio@hotmail.be

<https://ilei.info>

Internacia Esperanto-Arkivo (IEspA), Hasseltsestraat 26, BE-3290

Diest, iespa.eu

Esperanto-Numismatika Asocio (ENA), Bert Boon, Lijsterbeslaan 13,

BE-9630 Munkzwalm, tel.: 0472 73 48 30, bert.boon@skynet.be

Verdaj Skoltoj, p/a Valère Doumont, Rue des Champs, 3 5060 Sambreville,

tel.:0485 51 75 52, info@verdajskoltoj.net - www.verdajskoltoj

Valona Esperanto-asocio, V.Esp-o

p/a Jean Annet, Rue de la Terre Franche 31 - 5310 Eghezée,

tel.: 0495 10 32 30, esperanto.wallonie@gmail.com

Esperantista Brusela Grupo vzw (EBG) sekretariejo: p/a Yves De

Keyzer, Perkstraat 78, BE-1630 Linkebeek tel.: 0498 04 00 95;

sekretario@esperantobruselo.org - www.esperantobruselo.org/nl

Françoise Pellegrin, Eiklaan 14, BE-1640 Sint-Genesius-Rode

Esperanto Nederland, secretaris, Rob Groeneveld,

Scharounlijn 44, 2728 BT Zoetermeer

sekretario@esperanto-nederland.nl - www.esperanto-nederland.nl/groepen

www.esperanto-nederland.nl/groepen

Hoofdkantoor van de Esperanto Wereldvereniging/Centra Oficejo

de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam,

tel.: +31(0)104 361 044, uea@co.uea.org - www.uea.org

www.esperanto.be/horizontaal

<https://esperanto.events>

plusendas al

<https://eventaservo.org>

Eventoj en via regiono aperas en Eventa Servo de UEA. Jen la facilaj landaj ligiloj:

- Belgio be.esperanto.events
- Francio fr.esperanto.events
- Germanio de.esperanto.events
- Nederlando nl.esperanto.events

Ekzistas tia ligilo por ĉiuj landoj de la mondo!

Estas tre facile por:
komuniki, memori,
tajpi – ankaŭ por
ne-esperantistoj!